

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

3/S-son (4-jild)

2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ S/3(4) - 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Холикулов Ахмаджон Боймаҳамматович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Габриэльян Софья Ивановна – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Миллий Университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Насирходжаева Дилафруз Сабитхановна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Остонокулов Азамат Абдукаримович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент молия институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Ҳожаев Азизхон Саидалоҳонович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Фарғона политехника институти

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакарров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Саидова Камола Усканбаевна – фалсафа фанлари доктори, “Tashkent International University of Education” халқаро университети;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Ўроқова Ойсулув Жамолiddиновна – фалсафа фанлари доктори, доцент, Андижон давлат тиббиёт институти, Ижтимоий-гуманитар фанлар кафедраси мудир;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳасанов Шавкат Аҳадович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Бахронова Дилрабо Келдиёровна – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Мирсанов Ғайбулло Қулмуродович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Қаюмова Насиба Ашуровна – педагогика фанлари доктори, профессор, Қарши давлат университети;

Тайланова Шохидат Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент;

Жуманиёзова Муҳайё Тожиевна – педагогика фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Ибрахимов Санжар Урунбаевич – педагогика фанлари доктори, Иқтисодиёт ва педагогика университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбахор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Шамшетова Анжим Караматдиновна – психология фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

Содиқова Шоҳида Мархабобевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атақулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Tillaxodjayeva Hurshida Djumavayevna</i> TURKISTONDA OILA VA NIKOH MUNOSABATLARINUNG O'ZIGA XOS JIHATLARI VA ROSSIYA IMPERIYASI BOSQINIDAN KEYIN MINTAQADA YUZ BERGAN DEMOGRAFIK JARAYONLAR	16-24
<i>A'zamova Mahliyo Panji qizi</i> ARIYANAM VAYJA GEOGRAFIK NOM TARIXI	25-29
<i>Xo'jageldiyev Ibodulla Mamaradjab o'g'li</i> DEMOGRAFIK XAVF XATARNI PAYDO QILADIGAN SHART – SHAROIT VA OMILLAR	30-34
<i>Norboyev Sarvar Qahramon o'g'li</i> SUG'D TARIXIY GEOGRAFIYASIGA DOIR MULOHAZALAR (AHAMONIYLAR DAVRI MISOLIDA)	35-39
<i>Boboqulov Oxunjon Axmat o'g'li</i> O'ZBEKISTON SSR NING AFRIKA DAVLATLARI BILAN ILMIY-TEXNIKAVIY HAMKORLIGI	40-44
<i>Салаев Ихтиёр Бахтиёрвич</i> ХОРАЗМ ИМОРАТСОЗЛИГИДА ҒИШТНИНГ ТАЙЁРЛАНИШ УСУЛЛАРИ	45-49
<i>Бабажанова Дилрабо Ражаповна</i> “ЁДГОРГА ЕТИШИНГ!”	50-56
<i>Тўйчибоев Баходир Босимович, Абдуматов Алишер Ахматкулович</i> АКАДЕМИК АБДУЛАҲАД МУҲАММАДЖОНОВ ФАОЛИЯТИДА МИЛЛИЙ ЎЗЛИКНИ АНГЛАШ МАСАЛАСИ	57-61
<i>Atavullayeva Shaxlo Musoyevna</i> YANGI O'ZBEKISTON TARAQQIYOTIDA OMMAVIY AXBOROT VOSITALARINING ROLI.....	62-66
<i>Xolliyev Azizbek Go'zalovich</i> ROSSIYA TASHQI IQTISODIY ALOQALARINING MOLIYAVIY JIHATLARI (XIX ASRNING OXIRGI CHORAGI - XX ASR BOSHI)	67-73

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>To'uchiyev Elnurjon Kosim o'g'li</i> RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKATLARDA MOLIYAVIY XIZMATLARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI: MIKROMOLIYALASHTIRISH, FINTECH VA INNOVATSION MOLIYAVIY MAHSULOTLARNING ROLINI OSHIRISH	74-79
<i>Зарипов Хуршид Закир ўғли</i> ХОРАЗМ ВИЛОЯТИДА ИНСОН КАПИТАЛИНИНГ РИВОЖЛАНИШИ ВА УНДАН САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНИШ ДАРАЖАСИНИ БАҲОЛАШ ЙЎЛЛАРИ	80-86

Pazildinov Muxiddin Maxammadin o'g'li

O'ZBEKISTONDA ELEKTRON TIJORATNING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI 87-100

Aytiyeva Sevara Allaberdiyevna

O'ZBEKISTONDA KICHIK TADBIRKORLIK SUB'EKTлари TOMONIDAN YUK TASHISH XIZMATI KO'RSATISHNING TASHKILiy-IQTISODiy ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH 101-104

Isayev Atabek Djurabayevich

MONETAR REJIMLARINING TURLARI VA O'ZBEKISTONNING INFLYATSION TARGETLASHGA O'TISHI 105-112

Алиева Надирахон Абдумаликовна

ИПАКЧИЛИК КОРХОНАЛАРНИНГ ИННОВАЦИОН ФАОЛИЯТИНИ БОШҚАРИШ ЖАРАЁНИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ИМКОНИЯТЛАРИ 113-120

Ruziyev Zafar Ikramovich

KAPITAL BOZORI INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI 121-127

Azizkulov Bakhtiyar, Saifullayev Sanjarbek

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA DAVLATNING MOLIYAVIY – INVESTITSION SIYOSATI VA QABUL QILINGAN IQTISODIY ISLOHOTLAR 128-134

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Sultonova Shakhnoza

JADIDCHILIK HARAKATINING MILLIY TARBIYANI YUKSALTIRISHDAGI ROLI 135-140

Razzoqova Shohsanam

MARKAZIY OSIYO DINLARI 141-147

Ziyotova Adolat Ergashevna, Mamaraximov Kahramon Xaltuxtashevich

YANGI O'ZBEKISTON YOSHLARINI MAFKURAVIY TAHDIDLARDAN ASRASHNING MA'NAVIY-MA'RIFIY ASOSLARI 148-154

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

Кўчимов Шухрат Норқизилович

ЎЗБЕКISTONDA ДАВЛАТ ТИЛИ РИВОЖИНИНГ МУҲИМ МАСАЛАЛАРИ 155-158

Рузиева Ситора Асроровна

РОЛЬ КОНЦЕПТА «СЕМЬЯ» В ЛИНГВОКУЛЬТУРАХ ЗАПАДА И ВОСТОКА 159-163

Мирсагатова Покиза Авазбек қизи

ОБРАЗЛИ ФРАЗЕОЛОГИК БИРЛИКЛАРНИ ТАРЖИМА ҚИЛИШДАГИ МУАММОЛАР 164-170

Jurayeva Shalolaxon Xusanboyevna

MUALLIF NUTQI VA DIALOGIK NUTQ SHAKLLARINING TARIXIY ROMANLARDAGI FUNKSIYASI 171-175

Ruzibayeva Aziza Kahramanovna

J. BAYRON VA M. LERMONTOV SHE'RLARINING QISYOSLI TAHLILI 176-179

Jovbo'riyeva Saodat O'ktamovna

INGLIZ TILIDA PSIXOLOGIK TERMINLARNING YASALISH USULLARI TAHLILI 180-184

<i>Qulmamatova Muattar Otabek qizi</i> “BOYLIK” KONSEPTINING LINGVOKULTUROLOGIK TAHLILI	185-191
<i>Sanakulov Zayniddin</i> ONOMASTIKADA ONIMIZATSIYA VA APELLYATIVIZATSIYANING LINGVISTIK XUSUSIYATLARI	192-197
<i>Saakyan Roza Yurevna, Jalilova Lola Jalilovna</i> TEODOR DRAYZERNING “BAXTIQARO KERRI” ROMANIDA PSIXOLOGIYA VA AXLOQ PRIZMASI ORQALI ISTAKNING ISTEZHOSINI O’RGANISH	198-205
<i>Xudoyberdieva Oyjamol Muzaffarovna</i> O’ZBEK VA INGLIZ TILLARIDA «RAQS» TERMINOLOGIYASINING LINGVISTIK XUSUSIYATLARI	206-211
<i>Soatmurodova Shoxista Zafar qizi</i> O’ZBEK TILIDA ATTORLIK LEKSIKASINING MAVZUVIY GURUHLARI	212-217
<i>Tadjieva Mastura Fayzullaevna</i> BASIS OF SIMILE IN METAPHORICAL MODELS WITH THE CONCEPT “LOVE” IN ENGLISH AND UZBEK	218-222
<i>Imamova Gulrux</i> JIN RIZNING “WIDE SARGASSO SEA” ASARIDA INTERTEKSTUALLIK	223-229
<i>Nazarov Sardor Shomurodovich</i> INGLIZ VA O’ZBEK TILLARIDA SO’Z BIRIKMALARINING SINTAKTIK MUNOSABATLARI	230-234
<i>Atamurodova Feruza Tashmurotovna</i> JON GOLSUORSINING “FORSAYTLAR HAQIDA SAGA” ASARINING EPIK TURKUMGA XOS XUSUSIYATLARI	235-239
<i>Iskandarov Bahrom</i> MARTIN IDEN ASARINING JEK LONDON HAYOTIDAGI AKSI	240-243
<i>Mustafoqulov Ro’ziqul Boynazarovich</i> ERTAKLARDA AN’ANAVIY TASVIRLAR	244-251
<i>Kuvonov Zarifjon Maxsiddin o’g’li</i> NEMIS TILIDAGI QORA VA OQ RANG KOMPONENTLI FRAZELOGIZMLARNING O’ZBEK TILIGA BERILISHI VA ULARNING SEMANTIK TADQIQI	252-256
<i>Djabbarova Shoira Boltaevna</i> MUQOBILSIZ LEKSIKANING TARJIMA MUAMMOSI: LINGVOMADANIY TAHLIL	257-260
<i>Haydarova Kamola Davranovna</i> TURLI TIZIMLI TILLARDA OLMA LEKSEMASINING QIYOSIY-CHOG’ISHTIRMA TAHLILI	261-264
<i>Bektemirov Zohid Nodirovich</i> HOZIRGI ZAMON NEMIS TILIDA ILOVALI ELEMENTLARNING LINGVOPRAGMATIK XUSUSIYATLARI	265-269
<i>Murtazaeva Xadicha Nuriddinovna</i> TERMINOLOGIYA TADQIQOT OBYEKTI SIFATIDA	270-273

<i>Xudoynazarova O'g'lonoy Allamurodovna</i> DINIY BARQAROR BIRLIKLARNING SEMANTIK XUSUSIYATLARI	274-277
<i>Bazarova Ziyoda Eshbaevna</i> ZAMONAVIY LINGVISTIK TADQIQOTLARDA BADIY MATN MUALLIFI OBRAZINING O'RGANILISHI	278-282
<i>Abdulvohidova Nafisa Serobjon qizi</i> AVIATSIYAGA OID TERMINLARNING LEKSIKOGRAFIK XUSUSIYATLARI (INGLIZ VA O'ZBEK TILLARI MISOLIDA)	283-286
<i>Sultonqulova Feruza Bobonazarovna</i> AN'ANAVIY TOSH OBRAZINING TALQINLARI XUSUSIDA	287-291
<i>Abduganiyeva Djamilya Rustamovna, Malik Hodjaev</i> KETMA-KET TARJIMADA KOGNITIV YONADSHUVI VA ESLAB QOLISH USULLARI.....	292-296
<i>Amanbaeva Dilsora</i> «BURCH» KONSEPTINING ETNIK, MILLIY-MADANIY TALQINI.....	297-300
12.00.00 – YURIDIK FANLAR	
<i>Abdullayeva Sabohat Asatullo qizi</i> BLOKCHEYN KRIMINALISTIKASI: MARKAZSIZLASHTIRISH DAVRIDA KIBER JINOYATLARNI TERGOV QILISHDA ZAMONAVIY YONDASHUV	301-308
<i>Mirzakarimova Dilafruz Danyorovna</i> KIBERXAVFSIZLIK VA KIBERMAKONDA YURISDIKSIYA CHEGARALARINI BELGILASHNING ILMIY NAZARIY MASALALARI	309-315
<i>Raxmatova Xonzodabegim Utkir qizi</i> KIBER HUQUQ SOHASIDAGI YURISDIKSIYA VA XALQARO HAMKORLIKNING NAZARIY- HUQUQIY ASOSLARI	316-323
<i>G'ulomov Shohruh Islomjon o'g'li</i> METAVERSE PLATFORMALARIDA SHAXSIY MA'LUMOTLAR VA MAXFIYLIK MASALALARI	324-330
<i>Baxromova Laylo Rayim kizi</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA SAYLOV TIZIMINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	331-336
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Сафарова Замира Михлиевна</i> ФОРМИРОВАНИЕ ЛИНГВОКУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ У УЧАЩИХСЯ 10-11-Х КЛАССОВ СРЕДСТВАМИ НАЦИОНАЛЬНО-ПРЕЦЕДЕНТНЫХ ТЕКСТОВ	337-342
<i>Нурманов Абдиназар Ташбаевич, Каримов Мусулмонкул Бахриддинович</i> ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПОДГОТОВКИ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ РУССКОГО ЯЗЫКА К ТЕХНОЛОГИИ И ТЕХНИКЕ ЭФФЕКТИВНОГО ОБЩЕНИЯ	343-347
<i>Abdullayev Dilshod Xamidullo o'g'li</i> BOLALARDA EGILUVCHANLIK VA CHAQQONLIK SIFATLARINI RIVOJLANTIRISH.....	348-352
<i>Xayritdinov Otabek Murotjon o'g'li</i> MADANIY ANTROPOLOGIYANING GUMANITAR FANLAR INTEGRATORI SIFATIDAGI	

O'RNI	353-357
<i>Kalmenov Jalg'asbay Sarsenbaevich, Ibadullaeva Zamira Kuanishovna</i> MUSIQA FANI DARSIDA PEDAGOGIK METOD VA KASBIY MAHORATI	358-361
<i>Bekchanova Nilufar Boltaboyevna</i> TABIIY FANLARNI O'QITISHDA TALABALARNING IJODIY QOBILİYATLARINI RIVOJLANTIRISHGA YORDAM BERUVCHI OMILLAR	362-367
<i>Ibragimova Dildora</i> MAXSUS MAQSADLARDA INGLIZ TILINI O'RGANISH VA O'RGATISH JARAYONIDA TEXNIKA OLIV O'QUV YURLARI O'QITUVCHILARINING PEDAGOGIK KOMPETENTSIYASINI RIVOJLANTIRISH	368-371
<i>Kamalova Dilnavoz Ixtiyorovna</i> FIZIKA VA ASTRONOMIYA FANLARINI O'QITISHDA – EKSKURSIYANING O'RNI	372-377
<i>Soyibnazarov Abbosjon Ikromjonovich</i> FIZIKA FANIDAN MASALALAR YECHISHDA SIMULYATOR DASTURLARIDAN FOYDALANISH	378-383
<i>Xusmatova Xalusa Faatovna</i> ВИКТОРИНА ПО КОЛЛОИДНОЙ ХИМИИ: РАЗВИВАЕМ ЛОГИЧЕСКОЕ МЫШЛЕНИЕ СТУДЕНТОВ	384-389
<i>Toshboyeva Barnoxon</i> BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIGA SHET TILLARI O'QITISHNING PSIXOLOGIK- METODOLOGIK KONTSEPTSIYASI	390-393
<i>Shirnazarova Zamira Allaberdiyevna</i> MADANIYATLARARO MULOQOT KOMPETENSIYASINING LINGVODIDAKTIK ANAMIYATI	394-399
<i>Uralova Nurxon Mahadovna</i> ШАХСГА ЙЎНАЛТИРИЛГАН ТАЪЛИМ АСОСИДА МАКТАБГАЧА ТАЪЛИМ ТАШКИЛОТЛАРИДА ТАЪЛИМ-ТАРБИЯ ЖАРАЁНИНИ АМАЛГА ОШИРИШ	400-404
<i>Berдиева Ойгул Бекмуратовна</i> НОЕВКЛИД ГЕОМЕТРИЯЛАР ЭЛЕМЕНТЛАРИ ЁРДАМИДА МАТЕМАТИКА ЎҚИТУВЧИЛАРИНИ КАСБИЙ МЕТОДИК ТАЙЁРЛАШ	405-411
<i>Choriqulov Rustamjon Ibodullo o'g'li</i> TALABALARDA MUSTAQIL TALIM KO'NIKMALARINI O'ZLASHTIRISHDA RAQAMLI TEKNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING ZAMONAVIY KO'RINISHI	412-416
<i>Beknayeva Shaxnoza Vladimirovna</i> МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМ ТАШКИЛОТЛАРИДА ИНСОН RESURSLARINI BOSHQARISHDA INNOVATSION JARAYONLAR	417-423
<i>Burхиев Олимжон Бобоевич</i> СИСТЕМА ПРИМЕНЕНИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ КАК СРЕДСТВО ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ В ВУЗЕ	424-429

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Volume 4, Special Issue 3 (may, 2024). -430 p.

CONTENTS

07.00.00 – HISTORICAL SCIENCES

Tillakhodjayeva Hurshida Djumavayevna

FEATURES OF FAMILY AND MARRIAGE RELATIONS IN TURKESTAN AND DEMOGRAPHIC PROCESSES IN THE REGION AFTER THE INVASION OF THE RUSSIAN EMPIRE 16-24

A'zamova Mahliyo Panji kizi

HISTORY OF ARIYANAM VAYJA GEOGRAPHICAL NAME 25-29

Khojageldiyev Ibodulla Mamaradjab ogli

DEMOGRAPHIC PERIL CAUSES DANGER CONDITION - CONDITIONS AND FACTORS 30-34

Norboyev Sarvar Kaxramon ugli

REMARKS ON THE HISTORICAL GEOGRAPHY OF SUGDH (IN THE CASE OF THE ACHAEMENID ERA) 35-39

Babakulov Okhunjon Akhmat ogli

SCIENTIFIC-TECHNICAL COOPERATION OF THE UZBEKISTAN SSR WITH AFRICAN COUNTRIES 40-44

Salaev Ikhtiyor Bakhtiyorovich

METHODS OF MAKING BRICKS IN KHOREZM ARCHITECTURE 45-49

Babajanova Dilrabo Rajapovna

“FOLLOW TO YADGAR!” 50-56

Tuychiboev Bakhodir Bosimovich, Abdumatov Alisher Akhmatkulovich

THE ISSUE OF UNDERSTANDING NATIONAL IDENTITY IN THE ACTIVITY OF ACADEMIC ABDULAHAD MUHAMMADJONOV 57-61

Atavullayeva Shakhlo Musayevna

THE ROLE OF THE MEDIA IN THE DEVELOPMENT OF THE NEW UZBEKISTAN 62-66

Kholliev Azizbek Guzalovich

FINANCIAL ASPECTS OF RUSSIA'S EXTERNAL ECONOMIC LINKS (LAST QUARTER OF THE 19th CENTURY - BEGINNING OF THE 20th CENTURY) 67-73

08.00.00 – ECONOMIC SCIENCES

Tuychiyev Elnurjon Kosimovich

OPPORTUNITIES TO USE FINANCIAL SERVICES IN DEVELOPING COUNTRIES: ENHANCING THE ROLE OF MICROFINANCE, FINTECH AND INNOVATIVE FINANCIAL PRODUCTS 74-79

Zaripov Khurshid Zakir ogli

WAYS TO ASSESS THE DEVELOPMENT OF HUMAN CAPITAL AND THE LEVEL OF EFFECTIVE USE OF IT IN KHORAZM REGION 80-86

Pazildinov Mukhiddin Makhammedin ogli

DEVELOPMENT TENDENCIES OF ELECTRONIC COMMERCE IN UZBEKISTAN 87-100

<i>Aйтиева Sevara Allaberdiyevna</i> IMPROVEMENT OF THE ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC FUNDAMENTALS OF THE PROVISION OF CARGO TRANSPORTATION SERVICES BY SMALL BUSINESS SUBJECTS IN UZBEKISTAN	101-104
<i>Isaev Atabek Djurabayevich</i> TYPES OF MONETARY REGIMES AND UZBEKISTAN'S TRANSITION TO INFLATION TARGETING	105-112
<i>Alieva Nadirakhan Abdumalikovna</i> OPPORTUNITIES FOR DEVELOPING THE MANAGEMENT PROCESS OF INNOVATION ACTIVITIES IN SERIKING ENTERPRISES	113-120
<i>Ruziev Zafar Ikramovich</i> WAYS TO DEVELOP CAPITAL MARKET INFRASTRUCTURE	121-127
<i>Azizkulov Bakhtiyar, Saifullayev Sanjarbek</i> STATE FINANCIAL - INVESTMENT POLICY AND ACCEPTED ECONOMIC REFORMS IN THE DIGITAL ECONOMY	128-134
09.00.00 – PHILOSOPHICAL SCIENCES	
<i>Sultonova Shakhnoza</i> THE ROLE OF THE JADIDISM MOVEMENT IN PROMOTING NATIONAL EDUCATION	135-140
<i>Razzakova Shahsanam</i> THE RELIGIONS OF CENTRAL ASIA	141-147
<i>Ziyotova Adolat Ergashevna, Mamarakhimov Khakhramon Khaltukhtashevich</i> THE SPIRITUAL AND EDUCATIONAL BASIS OF PROTECTING YOUNG PEOPLE OF NEW UZBEKISTAN FROM IDEOLOGICAL THREAT	148-154
10.00.00 – PHILOLOGICAL SCIENCES	
<i>Kuchimov Shukhrat Norkizilovich</i> IMPORTANT ISSUES OF STATE LANGUAGE DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN	155-158
<i>Ruzieva Sitora Asrorovna</i> THE ROLE OF THE CONCEPT “FAMILY” IN THE LINGUOCULTURES OF THE WEST AND EAST	159-163
<i>Mirsagatova Pokiza Avazbek kizi</i> DIFFICULTIES IN TRANSLATING FIGURATIVE PHRASEOLOGICAL UNITS	164-170
<i>Jurayeva Shalolakhon Khusanboyevna</i> THE FUNCTION OF THE AUTHOR’S SPEECH AND DIALOGICAL FORMS OF SPEECH IN HISTORICAL NOVELS	171-175
<i>Ruzibayeva Aziza Kahramanovna</i> COMPARATIVE ANALYSIS OF J. BYRON AND M. LERMONTOV’S POETRY	176-179
<i>Jovbo’riyeva Saodat O’ktamovna</i> ANALYSIS OF FORMING PSYCHOLOGICAL TERMS IN ENGLISH	180-184
<i>Qulmamatova Muattar Otabek qizi</i> LINGUOCULTURAL ANALYSIS OF THE CONCEPT OF "WEALTH"	185-191

<i>Sanakulov Zayniddin</i> LINGUISTIC CHARACTERISTICS OF PROPRIALISATION AND APPELLATIVISATION IN ONOMASTICS	192-197
<i>Saakyan Roza Yurevna, Jalilova Lola Jalilovna</i> EXPLORATION OF IRONY OF DESIRES THROUGH THE LENS OF PSYCHOLOGY AND MORALITY IN THEODORE DREISER’S NOVEL “SISTER CARRIE	198-205
<i>Khudoyberdieva Oyjamol Muzaffarovna</i> LINGUISTIC FEATURES OF «DANCE» TERMINOLOGY IN UZBEK AND ENGLISH	206-211
<i>Soatmurodova Shoxista Zafar qizi</i> THEMATIC GROUPS OF THE PERFUMERY LEXICON IN THE UZBEK LANGUAGE	212-217
<i>Tadjieva Mastura Fayzullaevna</i> BASIS OF SIMILE IN METAPHORICAL MODELS WITH THE CONCEPT “LOVE” IN ENGLISH AND UZBEK	218-222
<i>Imamova Gulrukh</i> EXPLORING INTERTEXTUALITY IN JEAN RHYS “WIDE SARGASSO SEA	223-229
<i>Nazarov Sardor Shomurodovich</i> SYNTACTIC RELATIONSHIPS OF WORD COMBINATIONS IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES	230-234
<i>Atamurodova Feruza Tashmurotovna</i> FEATURES OF JOHN GALSWORTHY'S EPIC SERIES THE FORSYTH SAGA	235-239
<i>Iskandarov Bahrom</i> MARTIN EDEN'S REFLECTION ON THE LIFE OF JACK LONDON	240-243
<i>Ruzikul Mustafokulov Boynazarovich</i> TRADITIONAL IMAGES IN FAIRY TALES	244-251
<i>Kuvonov Zarifjon Maxsiddin o'g'li</i> TRANSLATION OF GERMAN BLACK AND WHITE PHRASEOLOGISMS INTO UZBEK LANGUAGE AND THEIR SEMANTIC ANALYSIS	252-256
<i>Djabbarova Shoirra Boltaevna</i> THE TRANSLATION PROBLEM OF NON-EQUIVALENT LEXICON: A LINGUOCULTURAL ANALYSIS	257-260
<i>Haydarova Kamola Davranovna</i> COMPARATIVE-CONTRASTIVE ANALYSIS OF THE APPLE LEXEM IN DIFFERENT SYSTEMIC LANGUAGES	261-264
<i>Bektemirov Zohid Nodirovich</i> LINGUOPRAGMATIC PROPERTIES OF ADJUNCTIVE ELEMENTS IN MODERN GERMAN	265-269
<i>Murtazaeva Xadicha Nuriddinovna</i> TERMINOLOGY AS AN OBJECT OF RESEARCH	270-273
<i>Khudoynazarova Oglonoy Allamurodovna</i> SEMANTIC CHARACTERISTICS OF RELIGIOUS STABLE UNITS	274-277
<i>Bazarova Ziyoda Eshbaevna</i> THE STUDY OF THE PROBLEM OF THE IMAGE OF THE AUTHOR OF A LITERARY TEXT IN MODERN LINGUISTIC RESEARCH	278-282

<i>Abdulvohidova Nafisa Serobjon qizi</i> LEXICOGRAPHIC CHARACTERISTICS OF AVIATION TERMS (IN THE EXAMPLE OF ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES)	283-286
<i>Sultankulova Feruza Bobonazarovna</i> ON THE INTERPRETATIONS OF THE TRADITIONAL STONE IMAGE	287-291
<i>Abduganiyeva Djamilya Rustamovna, Malik Hodjaev</i> COGNITIVE PROCESSING AND MEMORY TECHNIQUES IN CONSECUTIVE INTERPRETATION	292-296
<i>Amanbaeva Dilsora</i> СИСТЕМА ПРИМЕНЕНИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ КАК СРЕДСТВО ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ В ВУЗЕ	297-300
12.00.00 – LAW	
<i>Abdullayeva Sabokhat Asatullo qizi</i> BLOKCHeyN FORENSICS: A MODERN APPROACH TO CYBER CRIME INVESTIGATION IN AN ERA OF DECENTRALIZATION	301-308
<i>Mirzakarimova Dilafruz Danyorovna</i> SCIENTIFIC THEORETICAL ISSUES OF DETERMINING THE BOUNDARIES OF JURISDICTION IN CYBER SECURITY AND CYBER SPACE	309-315
<i>Rakhmatova Khanzodabegim Utkir kizi</i> THEORETICAL-LEGAL BASIS OF JURISDICTION AND INTERNATIONAL COOPERATION IN THE FIELD OF CYBER LAW	316-323
<i>Gulomov Shokhruxh Islomjon ogli</i> PERSONAL INFORMATION AND PRIVACY ISSUES ON THE METAVERSE PLATFORMS..	324-330
<i>Bakhromova Laylo Rayim kizi</i> SPECIFIC CHARACTERISTICS OF THE ELECTION SYSTEM IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN	331-336
13.00.00 – PEDAGOGICAL SCIENCES	
<i>Safarova Zamira Mihlievna</i> FORMATION OF LINGUOCULTURAL COMPETENCE IN STUDENTS OF 10-11TH GRADES BY MEANS OF NATIONAL PRECEDENT TEXTS	337-342
<i>Nurmanov Abdinazar Tashbaevich, Karimov Musulmonkul Bakhriddinovich</i> PRACTICAL ASPECTS OF PREPARING A FUTURE RUSSIAN LANGUAGE TEACHER FOR TECHNOLOGY AND EFFECTIVE COMMUNICATION TECHNIQUES	343-347
<i>Abdullayev Dilshod Xamidullo o'g'li</i> DEVELOPING FLEXIBILITY AND RESILIENCE IN CHILDREN	348-352
<i>Khayritdinov Otabek Murotjon ogli</i> THE ROLE OF CULTURAL ANTHROPOLOGY AS AN INTEGRATOR IN THE SYSTEM OF HUMANITIES	353-357
<i>Kalmenov Jalgasbay Sarsenbaevich, Ibadullaeva Zamira Kuanishovna</i> PEDAGOGICAL METHOD AND PROFESSIONAL SKILLS IN A MUSIC LESSON	358-361
<i>Bekchanova Nilufar Boltaboyevna</i> FACTORS HELPING TO DEVELOP STUDENTS CREATIVE SKILLS IN NATURAL SCIENCE TEACHING	362-367

<i>Ibragimova Dildora</i> DEVELOPMENT OF PEDAGOGICAL COMPETENCE OF TEACHERS OF TECHNICAL UNIVERSITIES IN THE PROCESS OF LEARNING AND TEACHING ENGLISH FOR SPECIAL PURPOSES	368-371
<i>Kamalova Dilnavoz Ikhtiyorovna</i> THE ROLE OF THE EXCURSION IN TEACHING THE SCIENCES OF PHYSICS AND ASTRONOMY	372-377
<i>Soyibnazarov Abbosjon Ikromjonovich</i> USING SIMULATION PROGRAMS IN SOLVING PHYSICS PROBLEMS	378-383
<i>Khalisa Faitovna Khismatova</i> QUIZ ON COLLOIDAL CHEMISTRY: DEVELOPING LOGICAL THINKING OF STUDENTS	384-389
<i>Toshboyeva Barnoxon</i> PSYCHOLOGICAL AND METHODOLOGICAL CONCEPT OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES TO PRIMARY SCHOOL CHILDREN	390-393
<i>Shirnazarova Zamira Allaberdiyevna</i> LINGUODIDACTIC SIGNIFICANCE OF INTERCULTURAL COMPETENCE	394-399
<i>Uralova Nurkhan Makhadovna</i> IMPLEMENTATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS IN PRESCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATIONS ON THE BASIS OF PERSONALITY-ORIENTED EDUCATION	400-404
<i>Berdieva Aygul Bekmuratovna</i> PROVIDING PROFESSIONAL METHODOLOGICAL TRAINING OF MATHEMATICS TEACHERS WITH THE HELP OF ELEMENTS OF NON-EUCLIDEAN GEOMETRIES	405-411
<i>Choriqulov Rustamjon Ibodullo o'g'li</i> MODERN VIEW OF THE USE OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN MASTERING INDEPENDENT LEARNING SKILLS IN STUDENTS	412-416
<i>Beknayeva Shaxnoza Vladimirovna</i> INNOVATION PROCESSES IN HUMAN RESOURCE MANAGEMENT IN PRESCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATIONS	417-423
<i>Burkhiev Olimjon Boboevich</i> SYSTEM OF APPLICATION OF INFORMATION TECHNOLOGY AS A MEANS OF IMPROVING THE QUALITY OF EDUCATION IN A UNIVERSITY	424-429

Received: 05 May 2024
Accepted: 10 May 2024
Published: 25 May 2024

Article / Original Paper

“FOLLOW TO YADGAR!”

Babajanova Dilrabo Rajapovna

Basic Doctoral Student of Tashkent State Pedagogical University named after Nizami.

Email: babazhanova2022@inbox.ru

Abstract. This article provides information about the life and activities of Yodgor Nasriddinova Sadiqovna, the first statesman to emerge in the 20th century, the only Uzbek woman who held one of the highest positions in a huge country like the USSR, and the first years of her political career.

Key words: Position, leader, management, political career, women, political period, construction, engineer, women's rights.

“ЁДГОРГА ЕТИШИНГ!”

Бабажанова Дилрабо Ражаповна

Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети таянч докторанти.

Abstract. This article provides information about the life and activities of Yodgor Nasriddinova Sadiqovna, the first statesman to emerge in the 20th century, the only Uzbek woman who held one of the highest positions in a huge country like the USSR, and the first years of her political career.

Key words: Position, leader, management, political career, women, political period, construction, engineer, women's rights.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4SI3Y2024N07>

Кириш. “Ҳиндистон аёлларининг шуҳратини Индира Ганди асрларга таратган бўлса, Ўзбекистон аёлларининг шуҳрати, ақлий ва арбоблик салоҳиятининг ниҳоятда баландлигини – Ёдгор Насриддинова оламга ёйди. Бу икки аёл – Шарқнинг икки юксак ва мунаввар тимсоли бўлиб, нодир ақлу заковати ва матонати билан дунё хотин-қизлари учун намуна бўлиб хизмат қилиб келмоқда”[1; С.7].

Дарҳақиқат, юқоридаги таърифлар шарқ сиёсат оламида ўзининг ўрни ва ҳурмат эътиборига лойиқ бўлган бу икки буюк аёл раҳбарларга нисбатан берилган энг тўғри таърифдир. Ушбу мақолада Ёдгор Насриддинованинг меҳнат пиллипояларидан ўз интилишлари, ҳаракатлари билан аста секин кўтарилиши ҳақида сўз боради.

Адабиётлар таҳлили ва метод. Ёдгор Насриддинова ҳақида адабиётларда асосан унинг сиёсий карьераси, лавозим ўсишлари тўғрисида маълумотлар учрайди. Масалан, Н.А.Зеньковичнинг “Элита национальная политика творцы и исполнители” К.А.Залесскийнинг “Кто есть кто в истории СССР 1953-1991” асарларида фақат фаолият йиллари ёритилган.

“Око Востока”, “Московский комсомолец”, “Қизил Ўзбекистон” каби даврий нашрларда ҳам асосан Насриддинованинг сиёсий фаолияти кенг ёритилган.

Ф.Раззаковнинг “Коррупция и Политбюро. Дело “красного узбека”, Б.Пасиловнинг “Усмон Юсупов” асарларида Ёдгорнинг шахсий ҳаёти ҳақида материаллар жамланган. Ж.Камолнинг “Анвармирзо ҳикоятлари”да Ё.Насриддинованинг дафн маросимидаги воқеалар шеърӣ тарзда баён қилинган.

К.Чуковскийнинг “Ўзбекистон ва болалар” асарида уруш йилларида Ўзбекистонга олиб келинган болалар ва уларга ўзбек ҳалқининг ғамхўрлиги, ҳукуматнинг болаларни жойлаш бўйича қилган ташаббуслари ёритилган. Ёдгор Насриддинованинг етим болаларни жошлаштиришдаги ҳаракатлари алоҳида эътироф этилган.

Н.С.Хрущевнинг “Воспоминания” номли хотираларида эса раҳбарларнинг бошқа давлатларга қилган расмий ташрифлари акс этган ҳамда муаллиф эсдаликларида Насриддинованинг ҳам биргаликда қилган сафарларини ёритган.

М.Шайхзоданинг “Қизил Ўзбекистон” газетасидаги “Ўзбекистон хотин-қизлари” номли мақоласида эса Ўзбекистонда ўша даврда фаолият юритаётган етук аёл кадрлар, раҳбардан тортиб пахта даласида барчага ўрнатилган бўлаётган аёллар (жумладан, Ё.Насриддинова) ҳақида сўз боради.

Шунингдек, Ё.Насриддинованинг “Ўзбекистон хотин-қизлари” асарида совет даврида юртимизда турли соҳаларда фаолият юритган хотин-қизлар ҳақида жуда қимматли материаллар тўпланган. Ўзбек аёлларининг шани, қадр-қиммати, қилаётган меҳнатлари эътироф этилган.

Метод. Ушбу мавзунини ёртиш давомида илмий тадқиқотнинг умумэътироф этган бир нечта услублари, жумладан маълумотларнинг таҳлили қиёсий таҳлил, синтез, шунингдек тарих ёзишнинг даврий кетма-кетлиги, ҳолислиги, реаллиги каби принципларидан фойдаланилди.

Муҳокама. Ёдгор Насриддинова нафақат энг меҳнатсевар, билимли, узоқни кўра оладиган раҳбар балки садоқатли умр йўлдош, меҳрибон она ҳамдир. Мансаб пиллапояларига кўтарилишида ва ҳар қандай қийинчиликларга қарамай берилган вазифаларни ўз вақтида бажаришида бевосита унинг ёшлиқдан меҳнатга ўргангани, ҳаётда жуда кўп синовларга бардош бергани кўл келган. Ёдгорнинг меҳнат фаолияти ҳали ўқиб юрган вақтидаёқ бошланган эди.

1936-1941 йилларда Ўрта Осиё темир йўл транспорти институтида ўқиди. 1947-йилда ушбу институтнинг аспирантурасини ҳам тугатади[2; С.345].

Дастлабки меҳнат фаолиятини Катта Фарғона каналининг қурилишидан бошланган Ёдгор қурилиш жараёнларидаги ўзининг тиришқоқлиги ва меҳнатсеварлиги билан танилган. Ушбу хислатлари туфайли, 18 ёшида Катта Қўрғон сув омбори қурилишида иш бошқарувчи (прораб) бўлиб ишлаган.

Иккинчи жаҳон урушидан олдин у Тошкент – Ангренугол (ўша вақтда Сталинугол деб номланган) темир йўли қурилишида участка бошлиғи лавозимида ишлаган ва унинг кўлида минглаб одамлар меҳнат қилган. Биринчи қурилиш участкаси бошлиғининг сиёсий ишлар бўйича ўринбосари М.Герасимович “Қизил Ўзбекистон” газетаси муҳбирига қуйидагича ахборот берган: “Трассада ишлаш учун келган студентлардан Насриддинова, Антонов, Черняева сингари ўртоқлар ўз вазифасини муваффақиятли

бажардилар. Биз 4 февралгача 379 минг 564 кубометр тупроқ ётқизиб, планда кўрсатилган асосий топшириқни бажардик”[3; Б.3].

Ё.Насриддинова йиғилишларнинг бирида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби Усмон Юсупов билан танишади. У.Юсупов эркак раҳбарлар орасида ягона раҳбар аёлни дарров пайқайди ва тез орада Ёдгорни Марказий Комитетга чақиради.

Таъкидлаш лозимки, Ёдгор Насриддинованинг сиёсий карьерасининг шиддатли юксалишида Усмон Юсуповнинг роли катта бўлган. Бу ҳақида Ё.Насриддинованинг ўзи “Московский комсомолец” газетасига берган интервьюсида қуйидагича хотирлайди: “1942 йил 25 июнда мени Республика Марказий Қўмитасига Усмон Юсупов олдига чақиришди. Усмон Юсупов менга: “Ҳозир комсомолга ташкилотчиликда тажрибали ўзбек қизи керак” – деди. Мен бу ишларни эплай олмаслигимни айтиб, эътироз билдирдим. Лекин республика раҳбари менга “Сен етим ўсгансан, болалар уйининг тарбияланувчисан, ҳаётни яхши биласан” деб этирозимни қабул қилмади[4; С.2].

Инесса Усмонованинг (Усмон Юсуповнинг қизи) таъкидлашича, Усмон Юсупов Ё.Насриддиновани 1930 йилларнинг охиридан бошлаб билган. У бу вақтда фаол комсомол етакчиси бўлган ва У.Юсупов унинг карьерасидаги ўсишни кузатиб борган. Айрим ҳолларда эса Ёдгорнинг оиласида вужудга келган жуда мураккаб муаммоларни ечишга ёрдам берган. Ё.Насриддинова У.Юсупов ва унинг оиласи қилган яхшиликларни эсида сақлаб, доимо улардан хабар олиб турган. Усмон Юсуповнинг юбилейида Ё.Насриддинова унинг шаънига жуда илиқ гаплар айтиб, республикадаги барча йирик қурилишларнинг ташаббускори бўлганлигини ҳам алоҳида таъкидлайди[5; Б.29-30].

Шу тариқа, Ёдгор комсомол Марказий Қўмитасининг мактаб ёшлари ва пионерлар билан ишлаш бўйича котиби етиб сайланган. Айнан шу пайтларда Тошкент иккинчи жаҳон уруши давом этаётган ерлардан эвакуация қилинганлар билан тўлган эди.

1941-йил ноябрда Тошкент шаҳар ва район ижроия комитетлари ҳузурида болаларга ёрдам комитетлари тузилди. Бу комитетлар алоҳида оилалар томонидан тарбияга олинган болаларнинг қандай яшаш ва тарбияланишларини текшириб, болалар ва ўсмирлар учун кийимлар йиғди. Вокзал ва бошқа жойларда жамоат навбатчиликларини ташкил қилди. Шунингдек кўчириб келтирилган катта ёшдаги болаларни ишга жойлашишига, хунар ўрганишларига ёрдам берди”[6; Б.7-8]. Ўзбекистонга СССРнинг турли ҳудудларидан келган 200 минг болани жойлаштириш, овқатлантириш, кийим-кечак билан таъминлаш каби масъулиятли ишларнинг бошида Ё.Насриддинова турарди.

Ёдгор 1942-йилда комсомолга аъзо бўлди ва шу йили февралдан, 1946 йил январгача Марказий Қўмита пленуми Ёдгорни Республика ҳалқ таълими тизимида комсомол комитети биринчи котиби қилиб тайинлайди[7; С.415].

1944-йил 24-январда Тошкент шаҳар мактаблар фаолларининг йиғилишида Ё.Насриддинова шаҳар мактабларида таълим-тарбия ишларида камчиликлар сезилаётганлиги ҳақида қуйидагиларни таъкидлайди: “Камчиликларнинг энг каттаси шундан иборатки, мактаблар умумий таълим ҳақидаги қонунни бажаришмаяпти. Ўқувчилар ўртасида комсомол ташкилотлари ва пионер отрядларининг етарли даражада ишламаслиги натижасида кўпгина мактабларда ўқувчилар орасида интизом

паст”[8; Б.1]. Шундан кейин, мактаб раҳбарларига ушбу камчиликларни тезда бартараф қилиш бўйича топшириқларни бериб, мактаб ўқувчилари ўртасида интизомни мустаҳкамлаш соҳасидаги келгуси вазифаларни кўрсатиб ўтган.

Ё.Насриддинова 1946 йилдан 1955 йилга қадар бир қатор масъул лавозимларда: 1946-1948 йилларда Тошкент вилояти Комсомол Қўмитаси биринчи котиби; 1948-1950 йилларда Ўзбекистон Комсомол Қўмитасининг иккинчи котиби; 1950-1952 йилларда Тошкент шаҳри Ўзбекистон КП Киров тумани биринчи котиби каби лавозимларда фаолият юритди. 1952-1955 йилларда Ўзбекистон қурилиш материаллари саноати вазири лавозимида меҳнат қилган вақтида, республикадаги кўпгина қурилиш объектларини барпо этилишида бошчилик қилган. Жумладан, Қайроқ-қум ва Ангрен электр станциялари, Чирчиқдаги карбит заводи, Самарқанд суперфосфат заводи (1955), Республика бўйича янги йўллар, авиалиниялар, заводларнинг қурилиши, газ қувурларининг ётқизилиши, ҳашаматли Пахтакор стадиони ва Тошкент телемарказининг қурилиши шулар жумласидандир.

Ёдгор Содиқовна ўзбек футболни жуда яхши кўрган. Пахтакор футбол жамоасининг ташкил этилиши унинг номи билан чамбарчас боғлиқдир. У футбол жамоасининг барча муаммолари ва ташкилий масалаларини ҳал қилган. Бундан ташқари, XX асрнинг таниқли ўзбек футболчиси Геннадий Крацнискскийни шахсан қўллаб қувватлаб, ҳомийлик қилган.

Ёдгор Насриддинованинг олий таълим соҳасида кўп йиллик устозлардан бири эканлигини ва СССР Олий Советида 14 йил давомида Фан ва техника қўмитаси раиси бўлганлигини кўпчилик билмайди... СССР да етакчи фан ва техника арбоблари Ёдгор билан иш юзасидан мулоқотда бўлишгач, у кишининг илмий-раҳбарлик салоҳиятига тан бериб: “Қойилмиз, ҳайратдамиз!” дейишарди. Тарих, адабиёт, илму фаннинг бошқа йўналишлари атоқли вакиллари ҳам Насриддинова ҳақида айни шундай илиқ фикрда эдилар[9; Б.358].

1954 йил сентябрь ойида Ё.Насриддинова Республика Марказий Қўмитасига чақиртирилади ва Хитой Халқ Республикаси ташкил топганининг 5 йиллигини нишонлаш учун партия ҳукумат делегацияси таркибида Хитойга боришини маълум қилишади. Хитойга сафари давомида Ёдгор СССРнинг олий сиёсий раҳбари Н.С.Хрущев билан учрашади[10; С.2].

Бу ҳақида Н.С.Хрущевнинг ўзи қуйидагича хотирлайди: “КПСС Марказий Қўмитаси ва СССР Министрлар Советининг қарори билан мен Хитойга қилинадиган сафарга раҳбарлик қилдим. Делегация таркиби катта эди, улар Булганин, Микоян, Шверник, Фурцева, Шелепин, Насриддинова ва бошқа шахслар”[11; С.34]. Айнан шу сафар Ёдгорга сиёсий карьера эшикларини очилишига туртки бўлган.

Таниқли ёзувчи Феодор Раззаков “Коррупция и Политбюро” асарида Насриддинованинг сиёсат майдонига кириб келишидаги фикрларини қуйидагича баён қилади: “Ўзбекистонда 20 йилларда “Хужум” ҳаракати курашлари бўлди. Натижада, қирқ йил ўтгач, ўзбек аёллари ўз ҳуқуқларининг тенглиги бўйича кўплаб ютуқларга эришди. Масалан Ёдгор Насриддинова, Рано Абдуллаевалар комсомолда ва бошқа юқори лавозимларда ишлаган. Насриддинова табиатан кучли аёл ҳисобланган. Ундан ҳатто эркак ҳамкасблари ҳам ҳайиқиб турган. У фарғоналик бўлгани учун унинг республика президенти этиб тайинланиши воқеаларнинг табиий жараёни эди. Биринчи котиб Амин

Ниёзов лавозимидан кетгандан кейин, бир қатор мағлубиятларга қарамай, “улар” ҳоқимиятда муҳим рол ўйнашни давом эттирдилар. Афсоналарга кўра, Рашидов президент сифатида бошқа одамни мўлжаллаган. Аммо фарғоналиклар ундан олдин Хрущёвга Насриддинова номзодини таклиф қилишган ва бу истак қўллаб қувватланган. Чунки, бу кучли мафкуравий ҳаракат деб қабул қилиниб, аёл кишини миллий раҳбарлардан бири сифатида лавозимга тайинлаш дунё ҳамжамияти олдида СССРнинг обрўсини кўтарган”[12; С.71].

Аммо мавзу доирасидаги изланишларимиз давомида муаллифнинг фикрларини тасдиқловчи ҳеч қандай манба учратмадик. Чунки Ё.Насриддинова ўз интервьюларида ўзининг етим ўсганлигини, қийналиб вояга етганини, болалар уйида яшаганини ҳамда ҳар бир лавозимга ўзининг меҳнатлари эвазига кўтарилганини кўп маротаба таъкидлаган.

Натижалар. Ё.Насриддинова бошқа раҳбарлардан тиришқоқлиги, топшириқларни ўз вақтида мукамал бажариши билан ажралиб турганлиги боис 1955-1959 йилларда Республика Министрлар Совети ўринбосари, 1959-1970 йиллар давомида эса Ўзбекистон Олий Совети президумининг раиси лавозимларида фаолият юритган. У ўз фаолияти давомида тўрт маротаба “Ленин” ордени, “Октябрь революцияси” ордени, икки маротаба “Меҳнат Қизил байроғи” орденлари билан тақдирланган.

“Ўзбекистон хотин-қизлари” журналининг 1963-йил 12-сонидagi Мақсуд Шайхзоданинг “Истиқбол жонбозлари” номли мақоласида Ўзбекистондан етишиб чиққан аёллар қуйидагича эътироф этилган: “Ўтган йилимиз шундай шарафли бўлди. Ёз кунларида Москвада чақирилган хотин-қизларнинг Жаҳон конгрессидан тортиб, Тошкент тўқимачилик комбинатидаги Дилбар Тўхтахонованинг йигирган сўнгги метр ипигача, Ўзбекистон президенти Ё.Насриддинованинг қўл қўйиб, эълон қилган фармойишидан тортиб, профессор Зулфия Умидованинг навбатдаги беморни ҳасталиқдан қутқозишигача, биринчи аёл фазокор Валентина Терешкованинг коинот йўлларидаги сафаридан тортиб, СССР халқ артисти Галия Измайлованинг янги Куба рақсини ижро этишигача... Ҳар бир қадамда ҳурматли аёлларимизнинг жамиятимиз ҳаётида нақадар олижаноб ва баракали мавқе эгаллаётганликларини кўрамиз”[13; Б.2]. Кўриниб турибдики, Ёдгор Содиқовна жамиятда ҳамма ҳавас ва ҳурмат қилган аёллар тоифасидан эди. Унинг ўзи ҳам доимо аёлларни улуғлаган, уларнинг меҳнатини қадрлаган, жамиятда аёллар обрўсини кўтаришга ва уларни тенг ҳуқуқли қилишга ҳаракат қилган.

Буни Ёдгор Насриддинованинг “Ўзбекистон хотин қизлари” журналида аёллар ҳақида билдирган қуйидаги фикрларидан ҳам билиш мумкин. “Бизнинг халқимиз – қаҳрамон, яратувчи халқ. Коммунистик жамият қураётган ана шу халқимизнинг, меҳнаткаш қиз-жувонларимизнинг ғайрат ва жасорати тилларда дoston. Завод ва фабрикада, қурилиш ва транспортда, колхоз ва савхозларда, мактаб ва олий ўқув юртларида, илмий лабораториялар ва даволаш муассасаларида – ҳамма-ҳамма ерда хотин-қизларининг фаол иш олиб бораётганликларини, идроклари, билим ва маҳоратларини умумхалқ ишига сарф этаётганликларини кўрамиз”[14; Б.1].

Шунингдек, Ёдгор Ўзбекистонда турли ҳил лавозимларда тинимсиз меҳнат қилаётган аёллар ҳақида “Ўзбекистон хотин-қизлари” номли китоб ёзган. Асарда оддий

далада ҳаммага намуна кўрсатиб пахта тераётган аёлдан тортиб, мансаб пиллапояларидан илдамлаб кетаётган аёлларгача маълумот берилган.

Хулоса. Хулоса ўрнида таъкидлаш лозимки, Ёдгор Насриддинова ўзининг ақлу заковати, илмий салоҳияти ва иш тажрибаси билан барчада хавас уйғота олган аёлдир. Меҳнат фаолиятини ҳали талабалигидан бошлаган Ёдгор Ўзбекистон ССРда ва ҳатто бутун Иттифоқда энг юқори поғоналарга қадар кўтарилиб, Сталин ва Хрущевнинг назарига тушди. XX-асрнинг 50-60 йилларида дунёда “демократик давлат” барпо қилишни мақсад қилган республикалар демократиянинг бир тимсоли сифатида раҳбар лавозимларига асосан аёлларни қўйишга ҳаракат қила бошлаган давр эди. Айнан СССРда мана шу тимсол Ёдгор Насриддинова сиймосида кўринди. У яшаган давр жуда мураккаб эди, яъни Марказдан келган ҳар қандай топшириқларнинг бажарилиши шарт ва бу борада раҳбарларнинг бошқа ечим топишга ҳаққи бўлмаган. Ана шундай мураккаб даврда Усмон Юсуповнинг таклифи билан сиёсат майдонига кириб келган Ёдгор жуда масъулиятли лавозимларда сидқидилдан меҳнат қилди. Натижада, унинг сиёсий карьерасида шиддатли юксалишлар юзага келиб, Ўзбекистонда танила бошлайди. **“Ёдгорга етишинг!”**, **“Ёдгорга тенглашинг!”** каби сўзлар ҳар бир ўзбек қизининг шioriга айланади.

Шунингдек, таълимнинг ривожланиши, аёллар ҳуқуқлари, уларнинг меҳнат жамоасидаги мавқеи, жамиятда тутган ўрнининг янада оширилиши, мустаҳкамланиши учун Ёдгор Насриддинова ҳам раҳбар ҳам аёл сифатида қаттиқ ҳаракат қилган.

Ё.Насриддинованинг ушбу ҳатти-ҳаракатлари эътирофга лойиқ деб ҳисоблайман. У ҳақида мавжуд лекин, тўлиқ бўлмаган узук-юлуқ маълумотлар, ўсиб келаётган келажак авлодга у ҳақида батафсил билишга имконият бермайди. Фикримча, биз унинг фаолияти ва шахсиятини чуқур ўрганишимиз ва номини абадийлаштириш бўйича ишларни йўлга қўйишимиз лозим. Сабаби, ўтмиш ва келажак ўртасидаги боғловчи кўприк вазифасини ўтовчи айнан **БИЗМИЗ!**

Адабиётлар/Литература/References:

1. Око Востока // Международный еженедельник. Два понятия на востоке есть, две святыни, это- честь и месть / 2007. №7 (176).
2. Н.А.Зенькович. Элита национальная политика творцы и исполнители / Олма Медиа Групп. Москва. 2008.
3. М.Герасимович. Топшириқ асосан бажарилди // Қизил Ўзбекистон. 1941. №17.
4. Д.Мельман. Изгнание из хлопкового рая // Московский комсомолец. 11.05.2005.(Источник:<https://www.mk.ru/editions/daily/article/2005/05/11/196475-izgnanie-iz-hlopkovogo-рая.html>)
5. Б.Пасилов. Усмон Юсупов / Илм-зиё заковат. Тошкент. 2020.
6. К.Чуковский. Ўзбекистон ва болалар. / Ўздавнашр. Тошкент. 1942.
7. К.А.Залесский. Кто эсть кто в истории СССР 1953-1991. / Вече. Москва. 2010.
8. Тошкент шаҳар мактаблар активининг йиғилиши // Қизил Ўзбекистон. 1944. №18.
9. Ж.Камол. Анвармирзо ҳикоятлари. 5-жилд. Янги аср авлоди. Тошкент. 2018.
10. Д.Мельман. Изгнание из хлопкового рая // Московский комсомолец. 11.05.2005.(Источник:<https://www.mk.ru/editions/daily/article/2005/05/11/196475-izgnanie-iz-hlopkovogo-рая.html>)

11. Н.С.Хрущев. Воспоминания. Москва. Вече. 2016.
12. Ф.Раззаков. Коррупция и Политбюро. Дело “красного узбека”. Москва. 2009.
13. М.Шайхзода. Ўзбекистон хотин-қизлари // 1963. №12.
14. Ё.Насриддинова. Ўзбекистон хотин-қизлари // 1963. №1.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ S/3(4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).